

Tranor och grågäss runt Draven

Inventering på jordbruksmark 2008

Länsstyrelsen i Jönköpings län

Produktion: Svensk Naturförvaltning AB

Text och foto: Johan Truvé

Kartor publicerade med tillstånd.

Lantmäteriverket Gävle 2008. Medgivande I 2008/74.

info@naturforvaltning.se

www.naturforvaltning.se

Göteborg

Rullagergatan 9

SE-415 26 Göteborg

Telefon 031-22 304 5

Ramsberg

PI 5260

SE-711 98 Ramsberg

Telefon 0581-66 09 70

Mobil 070-531 91 47

SAMMANFATTNING

Tranor och gäss inventerades under perioden maj till september i området runt Draven och söderut mot Bolmens norra ände. Syftet var att beskriva fåglarnas antal, geografiska fördelning och relativa utnyttjande av olika grödor. Dessutom gjordes en skattning av den mängd vall som betas av grågässen.

Det totala antalet tranor som observerades i området varierade under säsongen men omkring 200 individer befann sig i området under sommarmånaderna. Flest tranor observerades i månadskiftet augusti-september och som mest räknades 661 stycken. Fler-talet befann sig i områdena sydost om Draven och nordväst om Bolmen.

Under maj observerades en betydande andel av tranorna på nysådda åkrar. En stor andel observationer gjordes på åkrar med spannmål och potatis under

sommaren men efter att spannmålsskörden inlets i augusti befann sig de flesta tranor på åkrar som tröskats.

Antalet grågäss varierade under perioden och flest fåglar observerades under perioden maj till juni, då det som mest räknades 1383 individer. Sannolikt besöker många gäss trakten för att rugga och tillbringa en stor del av ruggningsperioden i Draven.

Grågässen utnyttjar i huvudsak gräsvall för sitt födosök men spannmålsåkrar utnyttjas även under hela perioden. Den totala mängd vall som grågässen konsumerade under perioden beräknades till knappt 58 ton färskt gräs. Strandnära gräsvallar öster om Draven är mest utsatta för gäsbete.

PROJEKTBEKRIVNING

Svensk Naturförvaltning AB har på uppdrag av Länsstyrelsen i Jönköpings län inventerat tranor och gäss på jordbruksmark i området mellan sjöarna Draven och Bolmen (Figur 1). Uppdragsbeskrivningen var att beskriva fåglarnas antal, geografiska fördelning och relativa utnyttjande av olika grödor. Dessutom skulle den mängd vall som betas av grågässen skattas.

Figur 1. Karta över området. Inventeringsrutten är markerad med rött.

METODBESKRIVNING

Inventering skedde från bil som framfördes i 30 km/h. Samma rutt kördes av samma observatör vid samtliga inventeringstillfällen. Den totala sträcka som inventerades var 36,4 km (Figur 1). Rutten startade alltid i Hamra men färdriktningen alternerades mellan inventeringstillfällena. När tranor eller gäss observerades stannades bilen där fåglarnas position låg vinkelrät mot färdriktningen. Antalet fåglar som kunde observeras med blotta ögat räknades och grödan de befann sig på noterades. Därefter spanades området av med handkikare (8 och ytterligare observerade fåglar noterades med angivelse av vilken gröda de befann sig på.

För att kunna bestämma fåglarnas position mättes avståndet till fåglarna med avståndsmätare (Nikon Laser 400). Därefter markerades deras position på en karta i en handdator.

Den massa (M) vall som grågässen konsumerade per dag beräknades genom att multiplicera antalet observerade gäss (N) med andelen gäss på gräsvall (P) och dagligt intag (I), där dagligt intag antogs uppgå till 1358 gram färskt gräs per fågel (Crocker med flera, 2002).

$$M = N * P * I$$

Den totala massa som konsumerades under inventeringsperioden erhöles genom att multiplicera dagliga värden (M) med halva antalet dagar till närmaste inventeringsdagar, och sedan summera dessa.

Figur 1. Tranpar på tröskad åker i väcklinge.

RESULTAT

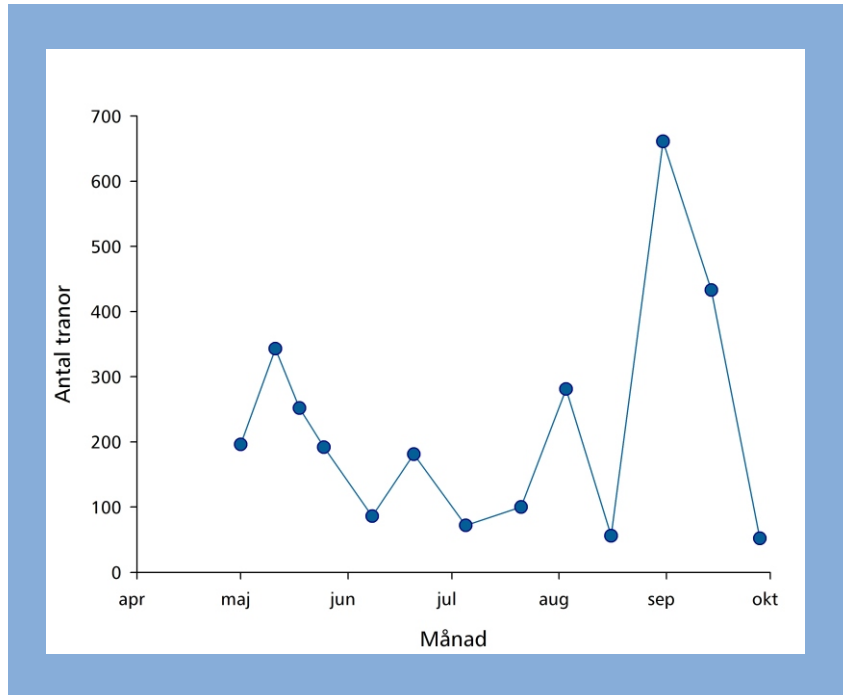
Inventering skedde vid 13 tillfällen under perioden 1 maj till 28 september. Det var planerat att inventeringen skulle påbörjas i april men de dagar som var avsatta för inventering var olämpliga pga snöfall eller tät dimma. Varje inventering påbörjades i gryningen. Genomsnittstiden för en inventeringsrunda var två timmar och 51 minuter. Varje inventering avslutades med att antalet fåglar som befann sig i Draven räknades från fågeltornet vid Fridsnäs i sjöns södra ände.

Tranor

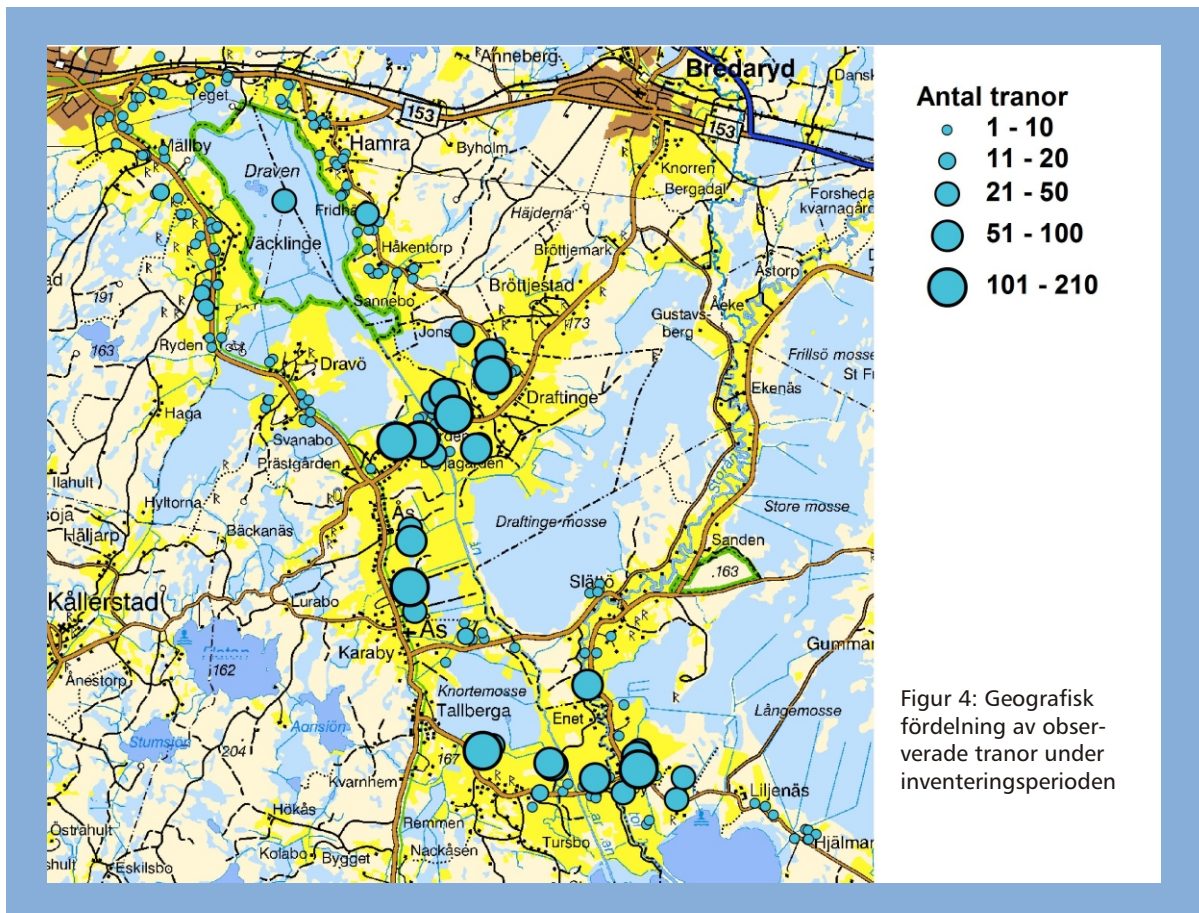
Det totala antalet tranor som observerades i området varierade under säsongen men omkring 200 individer befann sig i området under sommarmånaderna (Figur 3). Flest tranor observerades i månadskiftet augusti-september och som mest räknades 661 stycken. Tranor observerades längs hela inventeringsrutten men flertalet befann sig i områdena sydost om Draven och nordväst om Bolmen (Figur 4). Största andelen tranor, sett över hela inventeringsperioden, observerades på åkrar med gräsvall (Tabell 1). Under maj observerades en betydande andel av tranorna på nysådda åkrar. En stor andel observationer gjordes på åkrar med spannmål och potatis under sommaren men efter att spannmålskörden inletts i augusti observerades flertalet tranor på tröskade åkrar.

Tabell 1: Fördelning i procent av tranor på olika grödor vid respektive inventeringstillfälle.

Datum	Nysådd	Spannmål	Tröskad åker	Potatis	Gräsvall	Draven	Plöjd åker
2008-05-01	48%	-	-	-	46%	5%	1%
2008-05-11	87%	-	-	-	2%	10%	-
2008-05-18	68%	-	-	-	17%	15%	-
2008-05-25	45%	-	-	-	40%	15%	-
2008-06-08	-	-	-	17%	73%	9%	-
2008-06-20	-	12%	-	16%	69%	3%	-
2008-07-05	-	3%	-	43%	47%	7%	-
2008-07-21	-	15%	-	-	73%	12%	-
2008-08-03	-	39%	-	-	59%	2%	-
2008-08-16	-	11%	-	-	89%	-	-
2008-08-31	-	35%	48%	-	13%	3%	-
2008-09-14	23%	22%	55%	-	-	-	-
2008-09-28	-	-	100%	-	-	-	-

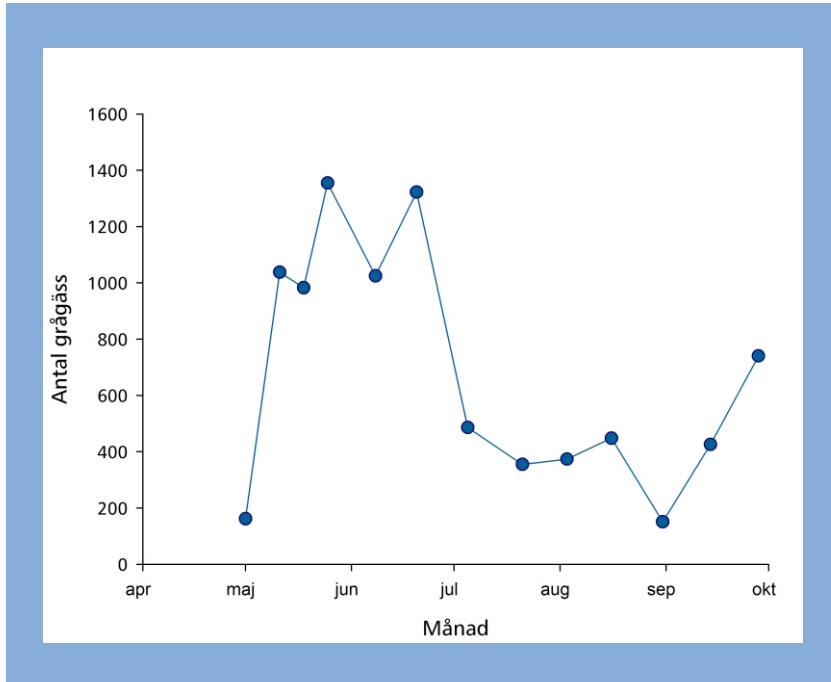

Figur 3. Totalantal observerade tranor under inventeringsperioden.

Grågäss

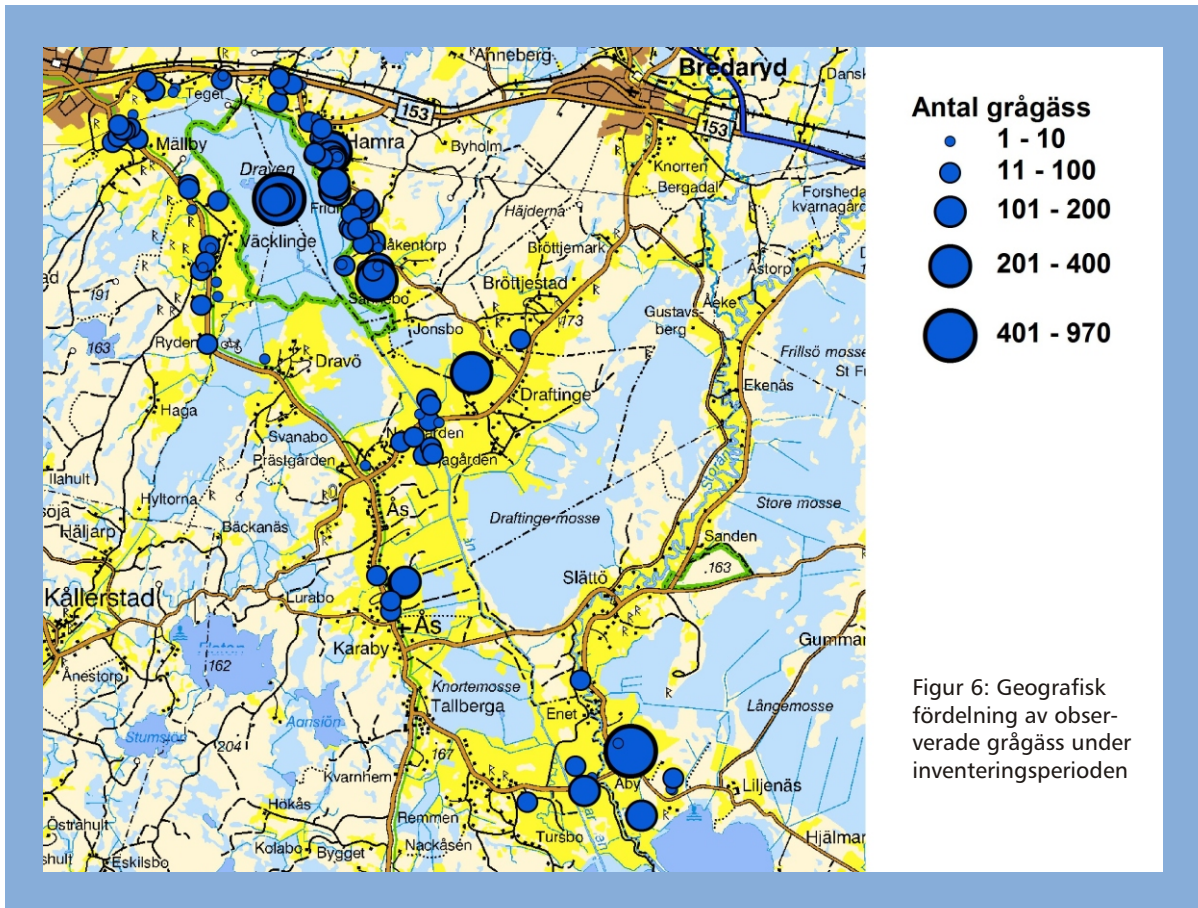
Antalet grågäss varierade under perioden och flest fåglar observerades under perioden maj till juni, då det som mest räknades 1383 individer. (Figur 5).

Figur 5. Totalantal observerade grågäss under inventeringsperioden.

Tabell 2: Fördelning i procent av grågäss på olika grödor vid respektive inventeringstillfälle.

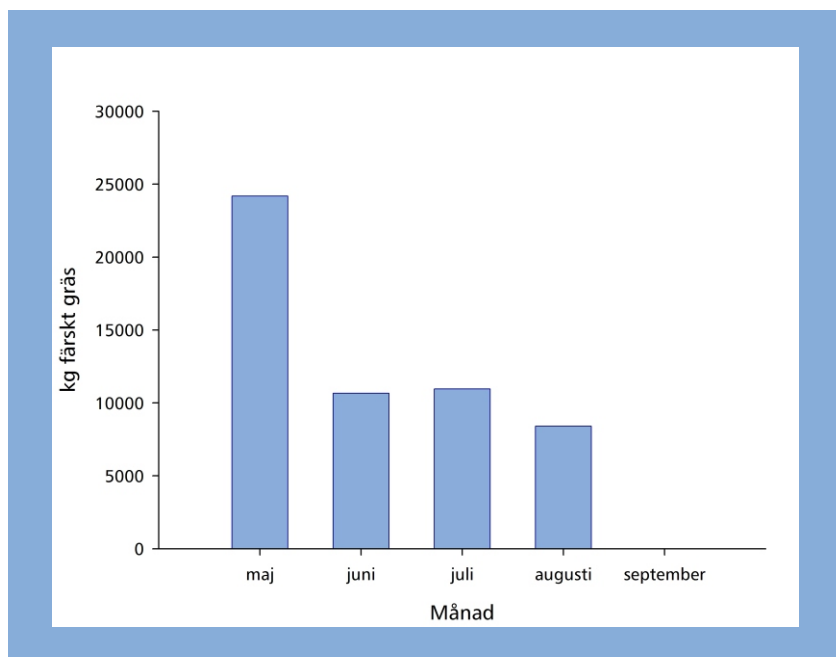
Datum	Nysådd	Spannmål	Tröskad åker	Gräsvall	Draven
2008-05-01	10%	-	-	81%	9%
2008-05-11	16%	-	-	65%	19%
2008-05-18	15%	-	-	64%	21%
2008-05-25	4%	3%	-	50%	43%
2008-06-08	-	-	-	5%	95%
2008-06-20	-	-	-	33%	67%
2008-07-05	-	-	-	75%	25%
2008-07-21	-	-	-	94%	6%
2008-08-03	-	38%	-	62%	-
2008-08-16	-	-	-	100%	-
2008-08-31	-	-	96%	4%	-
2008-09-14	-	-	100%	-	-
2008-09-28	-	-	66%	-	-

Även kanadagäss förekommer i området men dessa är få jämfört med grågässen. Sannolikt besöker många gäss trakten för att rugga och tillbringa en stor del av tiden i Draven. I övrigt uppehåller sig majoriteten av gässen i Hamra och Håkentorp öster om Draven (Figur 6). Grågässen utnyttjar i huvudsak gräsvall för sitt födosök men även spannmålsåkrar utnyttjades under hela perioden (Tabell 2). Den totala mängd vall som grågässen konsumerade under perioden beräknades till knappt 58 ton färskt gräs. Största mängden konsumerades under maj och uppgick till drygt 24 ton (Figur 8).

Figur 7: Grågäss på betesvall i Hamra.

Figur 8. Beräknad gräsmassa som konsumeras av grågässen i respektive månad under perioden maj till september

KOMMENTARER

Jämfört med de inventeringar som genomfördes under 2006 och 2007 (Svensk Naturförvaltning 2006, 2007), då tranorna utfodrades i Draftinge, har andelen observationer på nysådd, spannmål och potatis ökat markant.

Den gräsvall som konsumerades av grågässen beräknades uppgå till knappt 58 ton färskt gräs. Denna siffra skall inte betraktas som ett exakt mätresultat, men ger ändå en objektiv beskrivning av storleksordningen på den mängd gräs som grågässen årligen konsumerar.

REFERENSER

Crocker, D., Hart, A., Gurney, J. and McCoy, C., 2002. Methods for estimating daily food intake of wild birds and mammals. Central Science Laboratory. Final report, project PN0908.

Svensk Naturförvaltning, 2006. Tranors nyttjande av en tranbetesåker vid Draven i Jönköpings län. Rapport 22-2006.

Svensk Naturförvaltning, 2007. Tranors nyttjande av en tranbetesåker vid Draven i Jönköpings län. Rapport 20-2007.